

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПСИХІАТРІЯ ТА НАРКОЛОГІЯ З ОЦІНКОЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми здобуття освіти
Освітньої програми «Лабораторна діагностика»
Спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування»
Галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ВИКЛАДАЧІ

ЛИТВИНОВА Ольга Миколаївна	професор кафедри клінічної лабораторної діагностики, мікробіології та біологічної хімії, доктор медичних наук, професор	Інформація про викладача https://biochem.nuph.edu.ua/litvinova-olga-mikolaivna olgalitvinovamd@gmail.com
--	--	---

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра клінічної лабораторної діагностики, мікробіології та біологічної хімії.
2. Адреса: м. Харків, вул. Куликівська, 12, 1-й поверх, т. 057-706-47-87.
3. Веб-сайт: <https://biochem.nuph.edu.ua/>

4. Консультації : on-line на платформі ZOOM після заняття .

5. Анотація освітнього компонента: Впровадження освітнього компонента «Психіатрія та наркологія з оцінкою результатів досліджень» в освітній процес пов'язано з необхідністю підготовки майбутніх фахівців з питань етіології, патогенезу, клінічні проявів основних психічних захворювань, сучасних методів діагностики психічних захворювань, діагностичних можливостей лабораторних та інструментальних методів дослідження в психіатрії та наркології.

6. Мета викладання освітнього компонента: надання системних знань про етіологію, патогенез, клінічну картину, методи лабораторної діагностики та профілактики психічних захворювань, комплексна підготовка здобувачів вищої освіти, надання певного обсягу знань та практичних навичок необхідних для подальшої плідної праці.

7. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft-skills / Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою, як усно, так і письмово.
- ЗК 4 : Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність здійснювати безпечну професійну практичну діяльність згідно з протоколами, рекомендаціями щодо безпеки та діючим законодавством.

ФК 2. Здатність здійснювати збір та верифікацію даних, прийом та обробку зразків згідно з протоколами.

ФК 3. Здатність проводити аналіз зразків та здійснювати валідацію результатів згідно з існуючими протоколами.

ФК 4. Здатність застосувати сучасні методи та технології дослідження тканин та зразків різного походження у лабораторіях різного профілю та розуміння принципів дії цих методів.

ФК 10. Здатність компетентно та професійно взаємодіяти з пацієнтами, колегами, медичними працівниками, іншими фахівцями, застосовуючи різні методи комунікації.

ФК 11. Здатність дотримуватися нормативних та етичних вимог до професійної діяльності та захищати право пацієнта на отримання допомоги/медичних послуг на належному рівні. Дотримуватись та впроваджувати стандарти професійної діяльності.

ФК 12. Готовність до безперервного професійного розвитку.

ФК 13. Здатність комбінувати поєднання різних технологічних прийомів лабораторних досліджень для вирішення професійних завдань.

ФК 14. Готовність виконувати точно та якісно дослідження, удосконалювати методики їх проведення та навчати інших.

8. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Застосовувати сучасні комп'ютерні та інформаційні технології.

ПРН 12. Виконувати загальноклінічні, гематологічні дослідження, інтерпретувати результати з урахуванням нормальних та критичних значень, обмежень методу дослідження, клінічних та інших лабораторних показників, виявлення неправдоподібних результатів.

ПРН 13. Виконувати кількісні та якісні біохімічні дослідження, інтерпретувати їх результати.

ПРН 17. Надавати першу медичну допомогу та забезпечувати лабораторно-діагностичну складову в умовах війни та надзвичайних ситуацій.

9. Статус освітнього компонента: вибіркова.

10. Пререквізити освітнього компонента: «Психіатрія та наркологія з оцінкою результатів досліджень» базується на вивченні студентами нормальної та патологічної анатомії, нормальної та патологічної фізіології, медичної біології, гістології, клінічної лабораторної діагностики та інтегрується з цими дисциплінами.

11. Обсяг освітнього компонента: 4 кредити ЕКТС (120 годин): 42 години аудиторних занять, з них – 10 год. лекцій, 32 год. практичних занять; 78 год. самостійної роботи.

12. Організація навчання:

Методи навчання:

- *пояснювальний (інформаційно-репродуктивний) метод:* Lecture-based learning – лекції, відео-матеріали;
- *репродуктивний метод:* традиційні практичні заняття;
- *проблемне викладання:* Case-based learning – метод кейсів;
- *дослідницький метод:* Research-based learning – участь в науково-дослідницькій роботі, підготовка тез доповідей на конференції, наукових статей

Зміст освітнього компонента:

Змістовий модуль 1. Поняття про психіатрію як медичну науку.

Тема 1. Поняття про психіатрію як медичну науку.

Поняття «психічне здоров'я» та «психічний розлад». Розвиток психіатричної допомоги та викладання психіатрії. Короткий історичний нарис. Психогігієна, зміст і завдання. Загальні критерії психічного здоров'я. Предмет та задачі психіатрії. Місце психіатрії серед інших медичних дисциплін. Історія розвитку психіатрії, її сучасний стан. Основні розділи психіатрії. Організація психіатричної допомоги в Україні: амбулаторна психіатрична допомога, стаціонарна психіатрична допомога, соціально-реабілітаційна психіатрична допомога. Характеристика психічних розладів (симптом, синдром, захворювання). Принципи класифікації психічних захворювань. Поширеність психічних захворювань. Основні аспекти вивчення психічних захворювань. Основні напрямки психіатрії. Групи населення з підвищеним ризиком психічних розладів. Соматичні хворі як контингент підвищеного ризику появи психічних розладів. Підвищення ризику психічних порушень в пізньому віці. Поняття реабілітації хворих з психічними порушеннями.

Тема 2. Методи дослідження в психіатрії.

Параклінічні методи дослідження, що застосовуються у психіатрії. Характеристика експериментально-психологічного методу. Особливості патопсихологічного методу. Особливе значення клінічного методу для діагностики психічних розладів. Нейрофізіологічні методи дослідження: електроенцефалографія (ЕЕГ) - найважливіше дослідження для діагностики епілепсії та епілептичних психозів. Реоенцефалографія (РЕГ) як метод реєстрації особливостей кровопостачання мозку. Характеристика ехоенцефалоскопія (ЕхоЕС) як методу дослідження мозку з допомогою ультразвуку. Показання для проведення методу.

Нейрорентгенологічні методи дослідження: комп'ютерна томографія голови (КТ), ядерно-магнітно-резонансна томографія (ЯМРТ). Феномен ЯМРТ дослідження. Характеристика методу позитронно-емісійна томографія (ПЕТ) – як одного із найперспективніших діагностичних методів. Лабораторні дослідження (загальні аналізи крові та сечі, біохімія крові та сечі, аналіз спинномозкової рідини, імунологічні дослідження). Генетичні методи дослідження. Сучасне вивчення спадкової схильності до психічних захворювань, а також ролі чинників середовища у виявах психічної патології. Характеристика традиційних генетичних методи: генеалогічний, близнюковий, популяційний, цитогенетичний, біохімічний, молекулярно-генетичний та метод моделювання в діагностиці психічних захворювань.

Тема 3. Шизофренія. Етіологія, патогенез, методи діагностики.

Стисла історія розвитку вчення про шизофренію. Шизофренія як самостійне психічне захворювання. Психіатр Е. Блейлер – як засновник вчення про шизофренію. Етіологія і патогенез. Основні клінічні синдроми. Підтипи шизофренії: параноїдний, дезорганізований, кататонічний, недиференційований, залишковий. Основні клінічні форми: проста, кататонічна, гебефренічна, параноїдальна, уповільнена безперервна. Параноїдний синдром (Кандінського–Клерамбо).

Типи перебігу шизофренії: психомоторне збудження, агресія, галюцинації, суїцидальні наміри з боку пацієнта, відмові від їжі. Типи дебюту шизофренії. Особливості діагностики шизофренії. Фактори ризику в розвитку епілепсії: вік, раннє дитинство і вік після 65 років, сімейна історія епілепсії, травми голови, інфекції нервової системи. Патопсихологічні діагностичні критерії: Особливості клініки хвороби в підлітковому й похилому віці. Відмінності від інших психічних розладів. Поняття про дефект психіки і наслідки хвороби. Види ремісій. Особливості догляду і нагляду при різних формах шизофренії. Клініко-діагностична програма. Медична допомога хворим на гіпертонічну енцефалопатію згідно наказу МОЗ України N 59 від 05.02.2007 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Психіатрія».

Тема 4. Біполярний афективний розлад. Етіологія, патогенез, методи діагностики.

Етіологія та патогенез захворювання. Спадковий характер біполярного розладу психіки. Симптоми біполярного розладу: манії (гіпоманії) або депресії. Симптомами маніакальної фази: постійна ейфорія, підвищена дратівливість і агресивність, неймовірний приплив сил і енергії, постійна потреба дії.

Порушення поведінки: демонстративний характер на фоні зниження настрою, почуття постійної втоми і спустошеності. Особлива характеристика захворювання – повна протилежність та непостійність скарг. Рецидиви хвороби. Клініко-діагностична програма. Медична допомога хворим на гіпертонічну

енцефалопатію згідно наказу МОЗ України N 59 від 05.02.2007 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Психіатрія».

Змістовий модуль 2. Поняття про наркологію. Загальні основи наркології. Алкоголізм. Наркоманія. Тютюнопаління.

Тема 5. Поняття про наркологію. Загальні основи наркології.

Виникнення та сутність наркології. Базові поняття наркології. Визначення понять «наркоманія», «токсикоманія», «полі наркоманія», «ускладнена наркоманія». Класифікація наркотичних речовин. Етіологія наркоманії, токсикоманії. Поведінкова норма. Правові, моральні та естетичні норми.

Поведінкова патологія та її ознаки (схильність до дезадаптації, тотальність, стабільність).

Підходи до виділення поведінкової норми, патології та девіації: соціальний, психологічний, психіатричний, етнокультурний, віковий, тендерний, професійний, феноменологічний.

Девіантна, деліквентна та адиктивна поведінка. Зміст понять, специфічні ознаки та відмінності. Загальна характеристика видів адитивної поведінки. Історико-культурні аспекти адитивної поведінки. Медична допомога хворим на алкоголізм згідно наказу МОЗ України N 21.09.2009 № 681 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги зі спеціальності «Наркологія».

Тема 6. Алкоголізм. Етіологія, патогенез, методи діагностики.

Визначення, сучасні погляди на етіологію захворювання. Клінічні критерії, характеристика наркоманічної та енцефалопатичної стадій. Клініка та перебіг психічних ускладнень алкоголізму: дипсоманії, алкогольного делірію, інших алкогольних психозів. Характеристика соматичних, неврологічних, ендокринних та інших ускладнень алкоголізму. Невідкладна медична допомога при білій лихоманці, алкогольній абстиненції, гострому отруєнні алкоголем.

Загальна характеристика алкогольної залежності. Вживання алкоголю та зловживання алкоголем. Характеристика доз вживання алкоголю і ступені алкогольного сп'яніння. Рівні вживання алкоголю. Зміст понять «Продром алкоголізму», «Алкогольний абстинентний синдром». Форми прояву та стадії розвитку алкоголізму. Гостра алкогольна інтоксикація. Варіанти сп'яніння. Механізми дії алкоголю на психіку. Характеристики особистості при алкоголізмі. Гострі та хронічні алкогольні психози. Проблема підліткового та жіночого алкоголізму.

Медична допомога хворим на алкоголізм згідно наказу МОЗ України N 21.09.2009 № 681 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги зі спеціальності «Наркологія».

Тема 7. Наркоманія. Етіологія, патогенез, методи діагностики.

Традиції використання психотропних речовин у Стародавньому світі. Винахід спирту, відкриття «наркотиків». Види наркотичних речовин. Механізми дії наркотичних речовин на психіку. Форми та стадії розвитку наркоманії. Великий норкоманійний синдром. Психічні, поведінкові та соматоневрологічні розлади при вживанні: опіатів, канабіоїдів, стимуляторів, галюциногенів, снодійних та транквілізаторів.

Психологічний зміст вживання психотропних речовин. Характеристика стану зміни свідомості. Класифікація наркотичних речовин. Психологічні особливості наркозалежних. Психологічна характеристика залежної особистості. Загальна характеристика факторів адиктивної поведінки.

Біологічні фактори. Роль спадковості у формування адиктивної поведінки. Психологічні фактори. Особистісні, вікові та гендерні передумови формування залежної поведінки. Вікові особливості підлітків як фактор виникнення потреби у психотропних речовинах. Поняття акцентуації характеру та їх роль у формуванні залежності від психотропних речовин. Соціальні фактори. Роль макросоціуму та мікросоціуму у формуванні адиктивної поведінки. Стилі сімейного виховання.

Сутність понять залежна та співзалежна особистість. Види залежностей. Характеристика залежних та напівзалежних підлітків. Організація медичної допомоги наркозалежним. Невідкладні стани в наркології. Специфіка антиалкогольної та антинаркотичної пропаганди. Зміст та форми превентивної освіти. Превентивна освіта для батьків. Превентивна освіта неповнолітніх. Проблема профілактики вживання неповнолітніми алкоголю та наркотиків. Медична допомога хворим на наркотичну залежність згідно наказу МОЗ України N 21.09.2009 № 681 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги зі спеціальності «Наркологія». Принципи профілактики наркозалежності.

Тема 8. Тютюнопаління. Етіологія, патогенез, методи діагностики.

Нікотинова залежність, визначення поняття. Форми та стадії розвитку токсикоманії. Загальна характеристика нікотинової залежності. Сутність поняття. Стадії нікотинової залежності, їх тривалість та дози. Критерії нікотинового абстинентного синдрому. Характеристика особистості при нікотиновій залежності. Медична допомога хворим на нікотинову залежність згідно наказу МОЗ України N 21.09.2009 № 681 Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги зі спеціальності «Наркологія». Принципи профілактики нікотинової залежності.

Семестровий контроль модуля .

Організація самостійної роботи:

Самостійна робота включає в себе вивчення тем освітнього компонента, які не увійшли до аудиторних занять, та виконання завдань з цих тем з метою закріплення теоретичного матеріалу.

13. Види та форми контролю:

Поточний контроль:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач.

Контроль змістових модулів: : складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач

Умови допуску до контролю змістових модулів: наявність мінімальної кількості балів за заняття змістового модулю, за контроль змістового модулю 1 (для контролю змістового модуля 2).

Семестровий контроль:

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістових модулів: поточний рейтинг більше 60 балів, наявність мінімальної кількості балів за контроль змістового модулю 1 та 2, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітнього компонента.

Умови допуску до семестрового контролю: Поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітнього компонента.

14. Система оцінювання з освітнього компонента:

Оцінювання засвоєння тем освітнього компонента під час занять:

<i>Номер теми освітнього компонента</i>	<i>Максимальна кількість балів за тему</i>	<i>Розподіл максимальної кількості балів за тему за видами робіт</i>	<i>Види робіт, за які здобувач отримує бали</i>
<i>Змістовий модуль 1</i>			
<i>Тема 1.</i>	6	2	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
<i>Тема 2.</i>	6	2	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних

			завдань
Тема 3.	6	2	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 4.	12	2	тестування
		2	усна відповідь
		5	вирішення ситуаційних завдань для самостійної роботи
		3	написання реферату
Всього балів за змістовий модуль 1:		30	
Змістовий модуль 2			
Тема 5.	6	2	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 6.	6	2	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 7.	6	2	тестування
		2	усна відповідь
		2	вирішення ситуаційних завдань
Тема 8.	12	2	тестування
		2	усна відповідь
		5	вирішення ситуаційних завдань для самостійної роботи
		3	написання реферату
Всього балів за змістовий модуль 2:		30	
Всього балів за модуль:		60	

Вивчення освітнього компонента здобувачами вищої освіти можливе за допомогою неформальної освіти. Замість виконання видів робіт з будь-якої теми освітнього компонента можуть зараховуватись такі види робіт здобувача вищої освіти:

– участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, вебінарах з теми освітнього компонента (з підготовкою есе, тез доповідей, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено програмою заходу, або тезами доповідей, або відповідним сертифікатом);

– участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з теми освітнього компонента (в розробці анкетних форм, проведенні експериментальних досліджень, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Оцінювання здобувачів за видами робіт під час занять:

<i>Види робіт, за які здобувач отримує бали</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
тестування	16
відповіді на теоретичні питання	16
вирішення ситуаційних завдань	12
написання реферату	6
вирішення завдань для самостійної роботи	10
<i>Всього балів:</i>	<i>60</i>

Оцінювання під час контролю змістових модулів:

<i>Види робіт, за які здобувач отримує бали</i>	<i>Розподіл максимальної кількості балів за контроль змістового модуля за видами робіт</i>	<i>Максимальна кількість балів за контроль змістового модуля</i>
<i>Змістовий модуль 1</i>		
тестування	5	20
відповіді на теоретичні питання	15	
<i>Змістовий модуль 2</i>		
тестування	5	20
вирішення розрахункових завдань	15	
<i>Всього балів за контроль змістових модулів:</i>		<i>40</i>

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти:

під час поточного контролю: 16 балів: 6 балів написання реферату (тема 4,8), 5 балів – вирішення ситуаційних завдань (теми 1-4), 5 балів - вирішення завдань для самостійної роботи (теми 4-8).

під час контролю змістового модуля 1: білети до змістового модуля 1 включають теоретичні питання та тестові завдання з тем 1, 4,

під час контролю змістового модуля 2: білети до змістового модуля 2 включають теоретичні питання та тестові завдання з тем 5-8.

Шкала оцінювання семестрового заліку:

При вивченні освітнього компонента застосовується декілька шкал оцінювання: 100-бальна шкала, недиференційована («зараховано», «не зараховано») двобальна шкала та рейтингова шкала ECTS. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно таблиці.

Сума балів за 100-бальною шкалою	Шкала ECTS	Оцінка за недиференційованою шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано
1-34	F	

15. Політики освітнього компонента:

Політика щодо академічної доброчесності. ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітнього компонента (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних

заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті відповідно до ПОЛ «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ».

В рамках академічної свободи викладача замість виконання видів робіт з теми освітнього компонента можливим є зарахування неформальної освіти здобувача вищої освіти.

16. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	1. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напреев, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напреева. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с. 2. Оцінка лабораторних досліджень у неврології. / О. І. Залюбовська, М.В. Савіна, О.М. Литвинова та ін. // Навч. посібник для студ. фарм. вищ. навч. закл. та фарм. фак-тів мед. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акред. — Х.: НФаУ, 2013. — 120 с. 3. Клінічна лабораторна діагностика: підручник / Л.Є. Лаповець, Г.Б. Лебедь, О.О. Ястремська та ін. — К.: Медицина, 2019. — 472с. 4. Клінічна лабораторна діагностика: навчальний посібник (ВНЗ III—IV р. а.) / Б.Д. Луцук, Л.Є. Лаповець, Г.Б. Лебедь та ін.; за ред. Б.Д. Луцика. — 2-е вид. К.: Медицина, 2018.- 288с.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітнього компонента	1. Психіатрія та наркологія: навчально-методичний посібник / А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Л.А. Боднар, Г.Т. Сонник. — 2-е видання, . — К. : ВСВ «Медицина», 2021. — 224 с. 2. Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, П86 В.А. Абрамов та ін. ; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К. : ВСВ "Медицина", 2015. — 512 с.
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти то шо) для поглибленого вивчення освітнього компонента	1. http://www.library@nuph.edu.ua — бібліотека Харківського національного фармацевтичного університету. 2. http://www.kh.med.bibc@ukr.net — Харківська державна медична бібліотека. 3. https://korolenko.kharkov.com — Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. 4. www.emed.org.ua — медична література. 5. http://profmed.at.ua/index/gigienichni_vimogi_do_ustatkuvannja_ditjachikh_ustanov/0-199 — профілактична медицина.
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/index.php?categoryid=618

17. Технічне й програмне забезпечення освітнього компонента:

Технічне забезпечення – комп'ютер персональний комплектації 1VT Computers Intel Pentium G4400 (2016), відеокамера, мультимедійний проектор, екран.

Програмне забезпечення: Microsoft Word, Excel, Power Point, Acrobat rider, Google Workspace for Education Standard, ZOOM, MOODLE .